

ZAPISKI

NAŠA PROZA V ANGLEŠČINI

Majhnim narodom je sojeno, da se morajo sami truditi, če hočejo seznaniti svet s svojo umetnostjo, in to velja še posebno za slovsstvo. Pravilno spoznanje, da nas ne bodo dosti iskali, temveč da moramo pač sami poskrbeti za prevode svojih del, je nagnilo Jugoslovansko knjigo v Beogradu, da je začela izdajati izbor sodobne jugoslovanske proze v angleščini. Pri tretjem zvezku, ki je bil poslan v oceno,* je založnico zamenjala Komisija za kulturne stike s tujino. V primeri z drugim zvezkom, ki ga je bilo tudi najti v Ljubljani, se je izboljšal papir, zato pa je bil tisk prej večji in prijetnejši za oko. Ko se je že zamenjala založnica, bi se bil brez škode spremenil tudi naslov, saj pod naslovom »Nekaj jugoslovanskih romanopiscev« nihče ne bo pričakoval knjižice, ki skuša, kakor pravi tudi kratka uvodna beseda v njej, vsaj nekoliko predstaviti sodobno jugoslovansko novelistiko. Če je že tam uporabljena beseda »short-story« — ki sicer ne ustreza povsem za novele — bi bila pač lahko prišla tudi v naslov.

To prvo rahlo neugodje ob nepotrebnih pomanjkljivostih človek sicer pozabi, brž ko zalista po knjigi ali pregleda kazalo, zakaj na dobrih sto straneh je zbranih tukaj nekaj biserov iz novejših jugoslovanskih slovsstev. Uvodna beseda je po nepotrebnem tako pohlevna, saj knjižica lahko prav lepo predstavi sodobno jugoslovansko novelistiko, deloma s tistim, kar ima najboljšega: vmes so novele kot Andrićeva »Most na Žepi« (tukaj kot »The Story of a Bridge«), Petrovićeva »Prepelica«, Marinkovićeva »Benito Floda von Reltih« in Kosmačeva »Sreča« ob ne dosti slabših novelah Vjekoslava Kaleba, Branka Čopića in Blaža Koneskega. Po uravnovešenosti prispevkov in po zaokroženosti se ta zvezek prijetno razločuje od drugega, zakaj tam so bili zbrani skoraj sami odlomki iz romanov ali daljših zgodb. Neimenovani sestavljavci so tam skušali predstaviti nove *knjige* raznih avtorjev, o tem pričajo tudi daljši uvodi k posameznim odlomkom. Tu bo tudi iskatj vzrok, da se nekatera imena v tretjem zvezku ponavljajo: Kaleb, Desnica in Marinković so bili zastopani že v drugem zvezku, ob njih pa še Samokovlija, Vučo, N. Simić, E. Koš, D. Čosić, V. Jelić, A. Isaković in Slovenca Ivan Potrč z odlomkom iz romana »Na kmetih« in Beno Župančič z odlomkom »Ples« iz knjige »Veter in cesta«.

Ob takem delu se človeku kajpada predvsem zbuja zanimanje, kako so novele prevedene. Čeprav mora biti zadnja sodba o tem prepuščena bolj poklicanim, lahko vendarle že tukaj rečemo, da prevod Kosmačeve »Sreče«, ki zastopa slovensko novelistiko, močno zaostaja za izvirnikom. Kosmač je zahteven pisatelj, po besede rad sega v narečje, izraža se živo in samosvoje, s številnimi ljudskimi in morda enako številnimi lastnimi prispodobami, in zgradba stavka je ena pglavitnih sestavin, ki dajejo značilnost njegovemu slogu. O vsem tem je ostalo v prevodu le malo sledov: premnoge posebnosti Kosmačevega pripovedovanja so se izgubile, marsikaj je povedano le približno ali

* Some Yugoslav Novelists 3. Translated by Petar Mijušković, Vidosava Janković, Kordija Milošević. The Committee for Foreign Cultural Relations. 112 str.

krajše, to ali ono tudi napačno, in novela je podana v precej vsakdanjem, bledem jeziku. Ko bi »Srečo« kdo prevedel nazaj v slovenščino, bi dobili nekako osiromašeno, okleščeno novelo, ki bi jo menda pisatelj sam komaj spoznal za svojo. Mest, kjer je kaj prevedeno pomanjkljivo ali napačno, tukaj nima pomena naštevati, vendar naj, da nam ne bi kdo očital krivičnosti, navedem vsaj dve hujši: »... je tudi nastopil, kakor pravimo« je prevedeno z »... and he spoke harshly to Katarina, as he himself admitted later«, torej, »in ostro je prijel Katarino, kakor je pozneje sam priznal«; ali: »Ponoči je planil s peči, se tolkel po prsih in tožil, da ga stiska.« V angleščini beremo: »In the evening he jumped from the top of the stove and hurt himself in the chest. After that, he complained of a pain there.« Prevedimo nazaj: »Zvečer je skočil z vrha peči in si poškodoval prsi. Pozneje je tožil, da ga tam boli.« Nekaj čisto drugega, ali ne? Ali kakšna nerodnost je nastala ob »kramarjih od beneške meje«! Prvič sta imenovana »two travelling salesmen from the border region near Beneshka«, kakor da je »Beneška« kraj in ne pokrajina; malo pozneje sta trgovca »from the border of Beneshka« in še na isti strani »from Beneshka« — prava zmešnjava.

Vrh tega kazijo *novelo* preštevilne tiskovne napake, po nekaj jih je menda na vsaki strani, včasih prav grdih, ki jih je bilo pač lahko opaziti (children za children, Londons za Lavdons, scool za school ipd.), in na nekaj mestih je izpuščeno po pol stavka ali tudi cel. Prevajalčeva angleščina se zdi še kar dobra, čeprav tu pa tam nekoliko okorna, kolikor moremo soditi.

Že številne pomanjkljivosti prevoda dajejo slutiti, da prevajalec ni imel v rokah izvirnika, temveč srbski prevod. Za upravičenost te domneve govorijo tudi navedbe v uvodnih podatkih o pisatelju, saj navajajo Kosmačevo zbirko novel kot »Hleb i sreća« in novelo samo kot »Sreća«. Ta napaka je v dodani »Bibliografiji najpomembnejših del« sicer popravljena, naslov je naveden pravilno, zato pa je dodana kopica novih napak. Kot založnica te knjige je navedena Cankarjeva založba — knjiga je resda izšla brez navedbe založbe, vendar bi bilo lahko izvedeti resnično založnico, Državno založbo Slovenije. Druga Kosmačeva dela so po tej bibliografiji: »Očka orel« (Father Orel), a story (Zagreb, Glas rada, 1949); »Gusenica« (The Caterpillar), short stories (Zagreb, Novo pokoljenje, 1949); »Pomladni dan« (Youthful Day), a novel (Ljubljana, Prešernovo društvo, 1955). — Namesto izvirnih objav sta torej tukaj navedena dva prevoda, ne da bi bila öznamenovana kot prevoda. Pomladni dan je napačno preveden kot »Mladostni dan« in Prešernova družba se je spremenila v društvo. Bolj neodgovorno in pomanjkljivo bibliografskega dela pač skorajda ni mogoče opraviti — če že dajemo podatke, morajo biti vendar pravilni, čemu sicer bibliografija?

Isto zanikrnost kažejo podatki o literarnih revijah, dodani na koncu knjige. »Beseda« je namesto z »Word« prevedena s »Speech«, »Naša sodobnost« tudi narobe z »Our reality« namesto z »Our Time« ali podobno, pa še popačena je v »sobodnost«. Še najboljše so jo odnesla »Nova obzorja«, tam je le urednik okrnjen v »Jože Kosar«. Razen predzadnje so vse te napake še iz drugega zvezka, popravljeno pa je ime urednika Cirila Zlobca, ki je bil v drugem zvezku Zglobek. Vse te reči pač niso v čast tistemu, ki je bil dolžen opraviti korekture, in jih ne moremo biti nič veseli. In kaj si bo mislil angleško beroči

tujec, ko bo na zadnji potiskani strani v knjigi bral pri navedbi za opremo »lay out and typographie« namesto »lay out and typography?«

Knjižica je opremljena z dobro izbranimi in lepo natisnjenimi fotografijami pisateljev. Kraj in leto natisa nista nikjer navedena in zunanja oprema je v primeri z notranjo preskromna. Po vsem povedanem je pač jasno, kako zelo je želeli, da bi bili prihodnji zvezki skrbneje pripravljene, saj lahko opravijo veliko kulturno nalogo. In še nekaj: razumljivo je, da je taka izdaja namenjena predvsem tujini, pa vendar se zdi samo ob sebi umevno, da bi bilo treba nekaj sto izvodov nameniti tudi domačemu trgu. Ne samo za tiste, ki jih stvar zanima, temveč za verjetno dosti večje število tistih, ki bi knjižico lahko poslali čez meje in s tem pripomogli k uspehu izdaje.

Janez Gradišnik

OB DVOJNI ŠTEVILKI TRŽAŠKE REVIJE »UMANA«, POSVEČENI JUGOSLAVIJI

Tržaško italijansko revijo »Umana« in njeno glavno urednico Aurelijo Gruber-Bencovo, sedaj neodvisno svetovalko v tržaškem občinskem svetu, smo predstavili našim bralcem že v III. letniku našega časopisa (str. 857—859). Od takrat je revija spremenila samo svoj podnaslov in se sedaj namesto »Panorama sodobnega življenja« imenuje »Politična in kulturna revija«. Svoj značaj in svoje poslanstvo pa je vestno ohranila. Naj ga tu vnovič orišemo z besedami iz revije same, ki smo jih navedli že pred dvema letoma:

»Razen tega (namreč tedaj aktualnega vprašanja državnih meja) pa obstaja tudi problem človeškega sožitja med ljudstvi, ki so si tu izbrala bivališča ali so jih zgodovinski dogodki prisilili, da bivajo na istem ozemlju, ki drugega ne zahtevajo, kakor da izmenjujejo plodove svojega dela in da skupaj uspevajo v ozračju omikane tolerance. — Zaradi tega je treba tržaško vprašanje odtegniti iredentističnim sporom, ki ne bi nikdar mogli privedi do takih rešitev, da bi povsem zadovoljile nasprotujoče si zahteve, in ga vpreči v bolj široko in manj zadušeno politiko. Ta pa mora voditi do bodoče evropske skupnosti. Tudi tržaški problem je, kakor sicer vsak drug osnovni problem italijanskega ljudstva, evropski problem. Glede Trsta preostaja samo izbira: ali ustvariti Evropo ali izginiti.«

S teh vidikov moramo tudi presojeti pravkar izišlo dvojno številko »Umane«, ki je posvečena Jugoslaviji. Podoben primer je bil že pred dvema letoma, ko je znani florentinski mesečnik »Il Ponte« v svoji avgustovsko-septembrski številki kar 350 strani odmeril »Novi Jugoslaviji«. Hvaležnost mi veva, da se ob tej priliki spomnim dveh glavnih sodelavcev pri tem časopisu, ki danes nista več med živimi: tedanjega ravnatelja Piera Calamandrei in naši javnosti dobro znanega profesorja Gaetana Salveminija.

Prikaz Jugoslavije v tržaški »Umani« je veliko skromnejši, a zato tembolj značilen in pomemben, saj je nastal na ozemlju, ki je pri teh problemih najbolj zainteresirano in kjer je spoznavanje Jugoslavije in njenih narodov najbolj potrebno.